

Tuomas Aslak Juuso
Saamelaiskäräjien puheenjohtaja

Konferenssi Pohjoismaiden alkuperäiskansojen perinteisen tiedon suojasta ja aineettomasta omaisuudesta

Arvoisat konferenssivieraat,

Saamelaiskäräjien puheenjohtajan ominaisuudessa haluan toivottaa teidät tervetulleeksi tähän Pohjoismaiden alkuperäiskansojen perinteisen tiedon suojaa ja aineetonta omaisuutta käsittelevään konferenssiin. Konferenssia on valmisteltu pitkään ja huolella, ja haluankin kiittää erityisesti Suomen opetus- ja kulttuuriministeriötä valmistelutyön koordinoimisesta. Lisäksi haluan sydämellisesti kiittää myös kaikkia muita konferenssin järjestäjätahoja.

Tulen avauspuheenvuorossani nostamaan esille kolme tärkeää huomiota tämän päivän keskusteluiden pohjaksi.

Ensimmäisenä haluan tuoda keskusteluamme konkretiaa. Konferensseissa puhumme näistä aiheista usein käyttäen kattokäsitteitä kuten perinteinen tieto tai aineeton omaisuus. Haluan heti alkuun kuitenkin sitoa tämän kaiken osaksi saamelaisten jokapäiväistä elämää ja elävää kulttuuria.

Puhuttaessa saamelaisten perinteisestä tiedosta, puhumme sukupolvilta toisille siirtyneestä arjen tiedosta, joka yhä edelleen toimii esimerkiksi perinteisten elinkeinojemme harjoittamisen pohjana. Se on tietoa mm. siitä, miten liikkua luonnossa ja miten hyödyntää eri kasvien erilaisia ominaisuuksia. Perinteinen tieto on saamelaisten aineetonta omaisuutta samoin, kuten esimerkiksi joiut, leu'ddit ja livdet.

Toiseksi on tärkeää muistaa, että saamelaiset ovat yksi kansa, joka elää nykyään neljän eri valtion alueella. Näin ollen perinteistä tietoa ja aineetonta omaisuuttamme koskettavat kysymykset ovat usein kysymyksiä, jotka koskettavat saamelaisia yli rajojen.

Tällaisia kysymyksiä käsitellään Saamelaisessa parlamentaarisisessa neuvostossa, joka on Saamelaiskäräjien välinen parlamentaarinen yhteistyöelin. Neuvoston toimintasuunnitelmassa on kirjaus saamelaisten yhteisten, pohjoismaisten linjausten luomisesta, koskien saamelaisten kulttuuriperinnön ja perinteisen tiedon hallintaa, suojelua ja hyödyntämistä sekä suojelutarvetta ja

tapoja. Tämä työ on edelleen kesken saamelaisyhteisössä, mutta toivon, että pääsemme pian etenemään näiden linjausten muotoilemisessa.

Kolmanneksi haluan painottaa, että kaikkien tähän aihepiiriin liittyvien keskustelujen ja pohdintojen yhteydessä tulee muistaa saamelaisten itsemääräämisoikeus omaa perinteistä tietoaan ja muuta kulttuuriperintöään koskien. On tärkeää, että käymme keskustelua näistä aiheista kansallisella ja Pohjoismaisella tasolla, mutta samalla tulee varmistaa, että myös saamelaisyhteisöllä on mahdollisuus ensin sisäisesti päättää meidän kulttuuriperintöä ja perinteistä tietoa koskevista linjauksista.

Toivon, että valtiot voivat omalta osaltaan tukea saamelaisyhteisön työtä perinteisen tiedon suojaan ja aineettomaan omaisuuteen liittyvien oikeuksien edistämiseksi myös jatkossa. Tämä tapahtuu esim. varmistamalla riittävät toimintaresurssit Saamelaiskäräjille ja tarjoamalla tällaisia eri toimijoita osallistavia keskusteluareenoita. Lisäksi olisi tärkeää, että yhteiskunnallista ilmapiiriä kansallisilla tasoilla saataisiin kehitettyä suotuisaksi tällaisten keskusteluiden eteenpäin viemiseksi saamelaisen yhteiskunnan sisällä.

Tällä hetkellä esimerkiksi Suomen kontekstissa suurin osa Saamelaiskäräjien resursseista menee saamelaisten oikeuksien edistämiseksi kansallisessa lainsäädännössä ja valtayhteiskunnan rakenteissa. Tämä syö luonnollisesti resursseja saamelaisen yhteiskunnan sisäiseltä kehittämiseltä, jolle meillä, samoin kuin kaikilla yhteiskunnilla on tarve.

On hienoa, että Suomi edistää Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajuusohjelmassaan Pohjoismaiden välistä yhteistyötä alkuperäiskansojen perinteisen tiedon ja perinteisten kulttuuri-ilmausten suojelemiseksi aineettomilla oikeuksilla. Toivon, että tänään jatkamme ja viemme eteenpäin jo viime syksynä virtuaalisessa asiantuntijaseminaarissa alkanutta hyvää keskustelua immateriaalioikeuksista ja saamelaisen perinnetiedon suojasta.

Haluan toivottaa teille kaikille oikein hyvää ja antoisaa konferenssia!

Kiitos!